

*Тарасевич Н.В., к.е.н.
доцент кафедри банківської справи,
Єндиєтов А.В, здобувач вищої освіти
Одеський національний економічний університет
nvt4364@gmail.com*

ЯКІСТЬ І БЕЗПЕКА ПРОДУКЦІЇ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УКРАЇНІ

Якість та безпечність сільськогосподарської продукції та харчових продуктів - це сукупність споживчих властивостей, створених за встановленими стандартами на етапах підготовки виробництва, безпосереднього виробництва, зберігання, транспортування і реалізації, здатних задовольнити суспільну потребу. На жаль, в Україні не діє принцип, що передбачає контроль за якістю та безпечністю сільськогосподарської продукції від самого виробництва та надалі її реалізації для споживачів.

Продовольча безпека забезпечується: по-перше, на рівні, достатньому щоб задовольняти попит на продовольчі товари в обсязі не менше 80% потреб внутрішнього ринку з урахуванням якості, ціни порівняно з імпортними аналогами; по-друге – за рівнем соціально-економічного розвитку країни, який повинен забезпечувати більшості населення (95%) купівельну спроможність у розмірах, визначених органами виконавчої влади як прожитковий мінімум [1].

У контексті виконання Україною зобов'язань щодо якості і безпечності сільськогосподарських товарів (продовольчої безпеки) відповідно до Угоди СОТ «Про сільське господарство» держава забезпечує додержання вимог щодо якості та безпечності цієї продукції та визначає загальні засади механізму організаційно-правового регулювання екологічної безпеки [2].

Статтею 5. Закону України "Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини" встановлений перелік документів, що підтверджують якість та безпеку харчових продуктів, продовольчої сировини і супутніх матеріалів. Відповідно до ст. 22 цього Закону до неякісних належать харчові продукти, продовольча сировина й супутні матеріали, якісні показники та споживчі властивості яких не відповідають зазначеним у декларації про відповідність (нормативному документі чи нормативно-правовому акті), а також такі, якість яких знизилася внаслідок: порушення маркування; пошкодження чи деформування тари й окремих одиниць упаковки; наявності сторонніх запахів, однак замокання, що не становлять загрози для споживачів; наявності сторонніх домішок або предметів, що можуть бути видалені [2].

Сільськогосподарська продукція є ширшим поняттям, ніж продукти харчування, через наявність у її складі крім продуктів, безпосередньо готових до вживання, ще й кормів для тварин, а також сировини для переробної промисловості.

Розроблення стандартів на сільськогосподарську продукцію є складним процесом, оскільки необхідно враховувати вплив біологічних, хімічних, ґрунтових та інших факторів. Якість сільськогосподарської продукції значно залежить від технології вирощування, якості застосування машин і обладнання, добрив, господарських приміщень, а також від якості усіх робіт щодо вирощування, збирання врожаю, зберігання, транспортування, перероблення або реалізації продукції. Тому до якості сільськогосподарської продукції відноситься: по-перше, сукупність найвищих за своїм проявом корисних фізико-біологічних властивостей продукції, зумовлених сортовими та породними особливостями, по-друге, здатність повною мірою задовольнити відповідні потреби людини. Безпечною є продукція сільського господарства, яка: не створює шкідливого впливу на здоров'я людини; відповідає медико-санітарним вимогам та відповідним технічним стандартам [3].

Якість сільськогосподарської продукції значно залежить від технології вирощування, якості застосування машин і обладнання, добрив, господарських приміщень, а також від якості усіх робіт щодо вирощування, збирання врожаю, зберігання, транспортування, перероблення або реалізації продукції. А тому відповідальним технічним комітетом зі стандартизації необхідно переглянути усі застарілі стандарти на сільськогосподарську продукцію, внести нові вимоги, які б дозволяли оцінити виготовлену продукцію за важливими показниками, за технологічними властивостями з поділом на

товарні сорти (класи, групи) залежно від якості, що дасть можливість не лише краще організувати використання всієї продукції, але й за правильної цінової політики стимулювати її виробництво найвищої якості.

До перспективних завдань у досліджуваній сфері в контексті вимог СОТ слід віднести: проведення ефективної політики безпеки продуктів харчування; впровадження міжнародної системи аналізу ризиків і критичних контрольних точок (НАССР); втілення принципу попередження при управлінні ризиками; визначення важливих характеристик сільськогосподарської продукції та способів її виробництва й переробки. Водночас із впровадженням міжнародної системи аналізу ризиків і критичних контрольних точок (НАССР) необхідно:

1) запровадити супутні програми, наприклад належну гігієнічну практику згідно з Кодексом Аліментаріус та вимогами до безпеки харчових продуктів. Подібна практика в Україні, зокрема, регулюється ст. 1. Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів», яка формально визначає поняття належної практики виробництва, але фактично не розкриває її змісту;

2) використовувати досвід діяльності Європейського органу з питань безпеки харчової продукції (EFSA) щодо процедури збору інформації та оцінки ризиків у сфері безпеки сільськогосподарської та харчової продукції;

3) закріпити в чинному законодавстві України правила, які покликані визначати, ким та як має здійснюватися збір інформації та оцінка ризиків у сфері безпеки сільськогосподарської та харчової продукції;

4) створити контролюючий орган – Національне агентство із контролю за якістю та безпекою продукції, який виконував би функцію зі збору інформації та оцінки ризиків у сфері екологічної безпеки сільськогосподарської та харчової продукції[4].

Для покращення забезпечення якості та безпечності сільськогосподарської продукції необхідно:

1) впровадити контроль за якістю і безпечністю продукції на основі сучасних систем НАССР та IFOAM, міжнародних стандартів систем якості ISO;

2) споживачу надавати повну та правдиву інформацію про склад, який містить продукція;

3) посилити відповідальність виробників за виробництво і збут фальсифікованої, неякісної та небезпечної продукції [4].

Таким чином, основою управління якістю сільськогосподарської і харчової продукції є стандартизація, завдяки якій споживач має можливість споживати якісну і безпечну продукцію. Під час стандартизації сільськогосподарської продукції потрібно надавати пріоритетність розробленню національних стандартів, гармонізованих із міжнародними та європейськими на заміну застарілих, неактуальних положень. Необхідно також продовжувати розробку та впровадження нових нормативних документів, які мають базуватися на найновітніших, найефективніших досягненнях науки, техніки, передових сучасних технологій.

Використані джерела

1. Сокол М.В., Шнайдер М.Р. Забезпечення якості та безпечності сільськогосподарської продукції в Українію. URL: <https://meگو.info/забезпечення-якості-та-безпечності-сільськогосподарської-продукції-в-україні-статья>. (дата звернення: 04.02.2022).

2. Україна запроваджує модель ЄС у контролі за безпечністю та якістю харчової продукції. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=244842738. (дата звернення: 10.02.2022)

3. Барабаш Т.О. Окремі питання правового регулювання забезпечення екологічної безпеки сільськогосподарської продукції. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2015/05/26.05.15/Conf_26.05.15_13.pdf. (дата звернення: 14.02.2022)

4. Міхно А.В. Перспективи підвищення якості сільськогосподарської продукції на основі стандартизації. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Випуск 23.С.8-10. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/4.pdf>.